

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อตามมาตรฐานการบัญชี และตามหลักกฎหมายภาษีอากรมีทั้งข้อที่เหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งการที่ผู้เช่าซื้อผ่อนชำระราคา ค่าทรัพย์สินเป็นงวด ๆ โดยวิธีการเช่าซื้อนั้นการรับรู้รายได้ของกิจการให้เช่าซื้อทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ จะแตกต่างจากการขายสินค้าโดยวิธีอื่น ดังนั้นการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ จึงมีวิธีการบันทึกบัญชีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันกับวิธีการขายสินค้าโดยวิธีอื่น ผู้ให้เช่าซื้อจึงควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบัญชีของกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีและตามกฎหมายภาษีอากร แต่เนื่องจากการบันทึกบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และตามหลักกฎหมายภาษีอากรมีทั้งข้อที่เหมือนและแตกต่างกัน เช่น การรับรู้รายได้ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และการบันทึกเป็น ค่าใช้จ่าย มีแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เกี่ยวกับการบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ

ทางด้านภาษีอากร เป็นไปตามเงื่อนไขมาตรา 65 และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 1/2528 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินได้ที่ต้องเสียภาษี คือกำไรสุทธิซึ่งคำนวณได้จากกิจการหรือเนื่องจาก กิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี หักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุในมาตรา 65 ทวิ และ มาตรา 65 ตรี และการใช้เกณฑ์สิทธิในการคำนวณรายได้และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาอย่างละเอียด เพื่อผลประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงินของกิจการจะ ได้ทราบว่าการดำเนินงานของกิจการเป็นอย่างไร และเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลในการจัดเก็บ ภาษีอากร

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และตามหลักกฎหมายภาษีอากร ทั้งข้อที่เหมือนและแตกต่างกันเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงิน เจ้าของกิจการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และกฎหมายภาษีอากร เกี่ยวกับกิจการเช่าซื้อรถยนต์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

เพื่อทราบถึงวิธีการบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และตามกฎหมายภาษีอากร เกี่ยวกับกิจการเช่าซื้อรถยนต์

แนวความคิด ทฤษฎี

ในการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีและตามกฎหมายภาษีอากรนั้น ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายภาษีอากร ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาเปรียบเทียบ สรุปได้ดังนี้

เกณฑ์คงค้าง¹ (Accrual Basis) งบการเงินจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์คงค้างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาแล้ว ภายใต้เกณฑ์คงค้าง รายการและเหตุการณ์ทางการบัญชีจะรับรู้เมื่อเกิดขึ้น มิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการต่าง ๆ จะบันทึกบัญชีและแสดงในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนอกจากจะให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับรายการค้าในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงินสดแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายเป็นเงินสดในอนาคตและข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคตด้วย ดังนั้นงบการเงินจึงสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายการและเหตุการณ์ทางการบัญชีในอดีตซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

เกณฑ์ผ่อนชำระ² (Installment Method) สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้เช่าซื้อ หรือผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ และมีอายุสัญญาเกินหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชีจะเลือกใช้เกณฑ์สิทธิ หรือจะนำกำไรขึ้นต้นจากกิจการดังกล่าว (Unrealized Gross Profit) มาจัดสรรเป็นรายได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีตามงวดที่ถึงกำหนดชำระก็ได้

¹ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, แม่บทการบัญชี (กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, กุมภาพันธ์ 2542), หน้า 7

² สุเทพ พงษ์พิทักษ์, การวางแผนภาษีอากร (กรุงเทพฯ: บริษัท สุขุมและบุตร จำกัด, เมษายน 2541), หน้า 175-176

ลักษณะสำคัญของการให้เช่าซื้อ³ (Hire Purchase)

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับผู้ให้เช่าซื้อ การให้เช่าซื้อเป็นสัญญาซึ่งเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเรียกว่า ผู้ให้เช่าซื้อนำทรัพย์สินของตนเองออกให้เช่า โดยตกลงค่าเช่าซื้อเป็นงวด ๆ เมื่อครบกำหนดที่เช่าซื้อแล้วผู้ให้เช่าซื้อให้คำมั่นว่าจะโอนขายทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อนั้นตกเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ สัญญาเช่าซื้อต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้น มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ เว้นแต่จะตกลงเป็นอย่างอื่น หากผู้ให้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อทรัพย์สินจำนวน 2 งวดติดต่อกัน หรือกระทำผิดสัญญาเช่าซื้อในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าซื้อจะบอกเลิกสัญญานั้นก็ได้ โดยริบเงินค่าเช่าซื้อที่ได้มีการชำระมาแล้วทั้งสิ้น และยึดคืนทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ (เข้าครอบครองทรัพย์สินนั้น) ในกรณีที่มีการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้าย ผู้ให้เช่าซื้อจะกระทำเช่นที่กล่าวข้างต้นได้ก็ต่อเมื่อระยะเวลาในการให้เช่าซื้อผ่านพ้นไปอีกงวดหนึ่งนับจากงวดสุดท้าย

ในทางภาษีอากร สำหรับผู้ให้เช่าซื้อ การให้เช่าซื้อถือเป็นการขายสินค้าประเภทหนึ่ง กรณีสินค้าที่ให้เช่าซื้อเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีข้อสังหาริมทรัพย์ผู้ประกอบการมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และกรณีที่สินค้าที่ให้เช่าซื้อเป็นอสังหาริมทรัพย์ผู้ให้เช่าซื้ออาจต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้นผู้ให้เช่าซื้อต้องนำรายได้จากการให้เช่าซื้อมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้วแต่กรณี

สำหรับผู้เช่าซื้อ การเช่าทรัพย์สินถาวรให้ถือเอาค่าเช่าซื้อต้องชำระทั้งสิ้นเป็นมูลค่าต้นทุนของทรัพย์สิน

ทฤษฎี การเช่าซื้อ⁴ การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อมีประเด็นที่สำคัญ 2 ประเด็น

1. เนื้อหาทางเศรษฐกิจของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่สอดคล้องกับรูปแบบทางกฎหมาย เพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ แต่ผู้เช่าซื้อได้ครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินตั้งแต่วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อจะมีเจตนาที่จะซื้อ และผู้ให้เช่าซื้อมีเจตนาที่จะขายทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้น ในทางบัญชีจะต้องถือว่าผู้ให้เช่าซื้อได้ขายทรัพย์สินนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ทำสัญญาเช่าซื้อถึงแม้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ และกระบวนการก่อให้เกิดรายได้บรรลุผลสำเร็จแล้ว ดังนั้นกิจการควรรับรู้กำไรที่เกิดจากการขายทั้งจำนวนในวันที่ทำสัญญาเช่าซื้อ

³ สุเทพ พงษ์พิทักษ์ “ การบัญชีภาษีอากรสำหรับธุรกิจให้เช่าซื้อและธุรกิจลิสซิ่ง ”, สรรพากรสาส์น (กรุงเทพฯ:ชวนพิมพ์, ปีที่ 40 ฉบับที่ 7 ประจำเดือน กรกฎาคม 2536), หน้า 48-49

⁴ สยามคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ-ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ, หน้า 2

แต่โดยที่การให้เช่าซื้อโดยทั่วไปจะมีระยะเวลาตามสัญญา นานกว่ารอบระยะเวลาบัญชี กิจการอาจรับรู้กำไรที่กล่าวเป็นรายได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีตามงวดที่ถึงกำหนดชำระก็ได้

2. การแบ่งสรรดอกผลเช่าซื้อเป็นรายได้ในแต่ละงวด ดอกผลเช่าซื้อเป็นรายได้ที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับเป็นการตอบแทนสำหรับการให้เช่าซื้อ เสมือนหนึ่งว่าผู้ให้เช่าซื้อได้ให้ผู้เช่าซื้อกู้ยืมเงินไปเพื่อซื้อทรัพย์สินนั้น ดังนั้น ผู้ให้เช่าซื้อควรรับรู้ดอกผลเช่าซื้อเป็นรายได้ในลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ยจากการให้กู้ยืมเงินที่ลูกหนี้ชำระคืนเป็นงวด ๆ ซึ่งคำนวณดอกเบี้ยจากเงินต้นที่ลดลง เว้นแต่ในกรณีที่ทำกรให้เช่าซื้อนาน ๆ ครั้ง และจำนวนเงิน ไม่มีนัยสำคัญจะไม่ใช้หลักการนี้ได้

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชี และตามกฎหมายภาษีอากร มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และตามกฎหมายภาษีอากร จะมุ่งเน้นการบัญชีสำหรับกิจการเช่าซื้อรถยนต์ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ กรณีนิติบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยจำแนกเป็นวิธีการบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ในส่วนที่เหมือนและแตกต่างระหว่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 และกฎหมายภาษีอากร รวมทั้งภาษีที่สรรพากรจัดเก็บที่เกี่ยวข้องกับกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ

2. วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการให้เช่าซื้อรถยนต์
2. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย บทบัญญัติต่าง ๆ ในประมวลรัษฎากร ระเบียบ ข้อหารือ และแนววินิจฉัยของกรมสรรพากร

นิยามศัพท์

กิจการเช่าซื้อ หมายถึง กิจการที่ขายสินค้าโดยผู้ซื้อผ่อนชำระราคาเป็นงวด ๆ โดยทำเป็นสัญญา สัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิ์แก่ผู้เช่า โดยเจตนาใจที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเงินเท่านั้นเท่านี้คราวสัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือท่านว่าเป็น โฆษะ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 หมายถึง หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยกิจการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ

กฎหมายภาษีอากร หมายถึง กฎหมายที่รัฐบาลใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวล รัษฎากร

ผู้ให้เช่าซื้อ หมายถึง เจ้าของทรัพย์สินที่นำทรัพย์สินของตนออกให้บุคคลอื่นเช่า

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University